

NOVO NADJENI ANTIČKI NATPISI U POREŠTINI

ANTE ŠONJE

Muzej Poreštine, Poreč

Na području Poreštine, gdje se protezao ager *coloniae Juliane Parentii*, nalaz antičkih natpisa ne će nas iznenaditi. U Poreču dijelovi gradskih četvrti nisu istraženi kao ni brojni arheološki lokaliteti u Poreštini — većinom ostaci gospodarsko stambenih zgrada (*villae rusticae*). U ovoj radnji objavljujemo natpise koji su nađeni od god. 1964. do 1966.¹

1. Gornja polovina nadgrobne stele (sl. 1; T. 1: 1). Izrađena je od istarskog vapnenca; v. 47,5 cm, š. 48,5 cm, deb. 18 cm. Odlomljena je sa lijeve i donje strane. Gornja strana svršava sa trokutnim zabatom koji je uokviren letvastom profilacijom. U sredini zabata je stilizirani vijenac sa lišćem, ispod kojega su dvije vijugave trake. Na desnom uglu zabata ostatak akroterija. Natpis, od kojega se sačuvao gornji veći dio, uokviren je uskim svitkom i širokom letvom. Pojedina slova su teško čitljiva, zbog toga što je cijela

¹ A. Degrassi u svom radu *Inscriptiones Italiae*, vol. X, fasc. II, Parentium. Roma (1934) navodi svu literaturu o antičkim natpisima koji su nađeni u Poreštini prije drugog svjetskog rata.

Bibliografija o antičkim natpisima koji su nađeni poslije drugog svjetskog rata:

A. Degrassi, *Parentino municipio romano*. *Athenaeum* 24, 1946, 44—49; isti, *Parentino municipio romano*. *Scritti vari di antichità* II, 925—930; isti, *Il confine nord-orientale dell'Italia romana* (1954) 68; isti, *Inscriptiones Jugoslaviae*. *Latomus* 23, 1964, 324—329; isti, *Epigraphica* II. *Atti dell'Accademia nazionale dei Lincei*, *Memorie, classe di scienze morali, storiche e filologiche*, serie 8, vol. 11, fasc. 5, 1965, 233—247. U tom svom posljednjem radu Degrassi navodi da mu nije poznato gdje se čuvaju ulomci sarkofaga M. Klaudija Acerentina. Ti ulomci s natpisom čuvaju se u antičkoj zbirci na prvom katu porečkog muzeja.

Antički natpisi, koji su se nalazili na području Velikog hrama sa zapadne strane Marafora, bili su izloženi oštećivanju od atmosferilija i djece, a oni u skućenim prostorijama romaničke kuće »Dva sveca« nisu bili povoljno pristupačni velikom prilivu turista koji posljednjih godina dolaze u Poreč. Zbog toga su izloženi u novo uređenom lapidariju u ulaznoj dvorani i u antičkoj zbirci na drugom katu muzeja. Samo neki se čuvaju u depou.

M. Mirabella Roberti, *Ann. épigr.* 1967, n. 51; isti, *Notiziario archeologico*. *Atti e mem.* 1, 1949, 241.

G. Brusin, *All'insegna della vite e del vino*. *Bassorilievo funerario di Parentino*. *Le Tre Venezie* 17, 1942, 402—403; isti, *Le Arti*, 1942—43, 103; isti, *Buletino della commissione archeologica comunale di Roma*, 63, 1949—50, *Append.* 91.

A. i J. Sašel, *Inscriptiones quae in Jugoslavia inter annos MCMXL et MCMLX repertae et editae sunt*. *Situla* 5, 1963, 435.

A. Šonje, *Vodič po Poreču*. *Poreč* (1961) 51, 56—58; isti, *Antički natpisi nađeni u Poreštini poslije drugog svjetskog rata*. *Živa antika* 12, 1962, 157—164.

prednja strana izlizana. Slova su visoka 3 cm, a razmak među recima od 0,5 do 1 cm. Ulomak stele nađen je 1964. nedaleko sela Kukci, istočno od križanja ceste Poreč—Labinci i one koja vodi prema Novoj Vasi. Vlasnik oranice, koji je našao natpis, poklonio ga je muzeju gdje se sada nalazi u depou.

Sl. — Fig. 1.

*D(is) m(anibus) | Gemellae con-
ni(ugi) | incomparabil(i) |
q(uae) vix(it) virg(inia)
an(nis) | [.]XIX m(ensibus)
VIII d(iebus) X | [.....]
o[...]* | [-

Jesen 1964. muzeju je javio Brnčić Anđeo da je Stranić Santo iz Nove Vasi orući svoju oranicu našao natpis. Oranica se nalazi na području zvanom Vela boška, gdje je bila šuma koja je iskrčena 1935, 100 m istočno od puta koji vodi od ceste za Novu Vas prema lokvi Zamperovici i 300 m južno od napuštene trase željezničke pruge.

Položaj Vele boške nalazi se nedaleko sela Kukci kod kojega je nađeno nekoliko publiciranih natpisa na arheološkom lokalitetu Sv. Kvirin.² Tu se nalaze ostaci antičke arhitekture. Ostaci antičkih zidova nalaze se i sjeveroistočno od Vele boške sa sjeverne strane ceste pred samim ulazom u Novu Vas.

Današnji put, koji vodi kroz Velu bošku, nekada se u smjeru prema sjeveru spajao sa cestom Poreč—Labinci—Vižinada, koja vodi smjerom, a većim dijelom i trasom antičke ceste.³ To je prastari put, koji je razgraničavao područje Vele boške od Zamperovice — ostatak limitacije antičkog agera, kao i onaj od kojeg se vide oderine kolovoza u živom kamenu južno od sela Gedići (500 m sjeverno od Kukci). Put kod Gedići vodio je od Črvara⁴ do spomenutih ostataka antičke arhitekture kot Nove Vasi, a onaj

² A. Degrassi, *Parentium*, Roma (1934) br. 199—203.

³ A. Degrassi, o. c. T. 1; R. Canciani, *Führer durch Parenzo*. 17—16; A. Sonje, *Vodič po Poreču*. Poreč (1962) 30.

⁴ Na rtu Busola pod Črvarom sačuvali su se ostaci zidova prostrane antičke vile (A. Pogatschnig, *Il tempio Maggiore di Parenzo*, con prefazione e note di A. Degrassi. *Atti e mem.* 38, 1926, 3; R. M. Cossar, *Parentium*, guida storica di Parenzo. [1926] 37). U črvarskoj luci na rtu Loronu postoje ostaci antičke tvornice tegula i amfora (R. M. Cossar, o. c. 36; A. Degrassi, *Parentium*. Roma [1934] 71; A. Sonje, *Antički natpisi nađeni u Poreštini poslije drugog svjetskog rata*. *Ziva antika* 12, 1962, 161—162).

kroz Velu bošku od Gedići prema selima Stranići i Antunci kod kojih se našlo antičkih nalaza.⁵

Teren, na kojem je nađen opisani natpis, dosta je plitak. Tu nema traga antičkih zidova. Na području vinograda, malo istočnije od spomenute oranice, postojao je mlin — vjetrenjača — koji je, kako se priča, bio zidan kamenjem zidova koji su se nalazili oko vinograda. Vjerojatno je lokva Zamperovica i teren oko nje dobio naziv po mogućem postojanju na tom području crkve sv. Petra.⁶

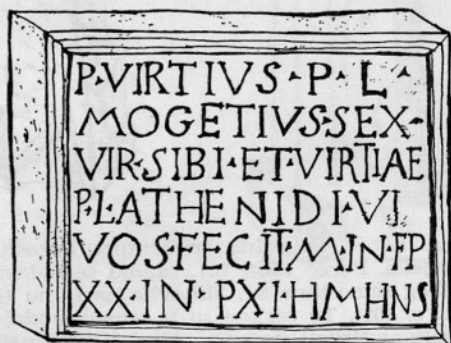
Prema iznesenom mišljenju opisana stela potječe od groba koji je bio nedaleko puta intenzivno napučenog antičkog agera, gdje je najvjerojatnije postojao zaselak sa gospodarsko stambenim zgradama.

Objavljeni natpis zanimljiv je paleografski. To je jedan od rijetkih antičkih natpisa iz Poreštine koji su pisani monumentalnom kapitalom — rustičnom (*capitalis monumentalis — rustica*).⁷ Obzirom da su svi stariji antički natpisi iz Poreštine pisani monumentalnom kapitalom — kvadratnom (*capitalis monumentalis — quadrata*) ulomak stele mogli bi datirati u 3. st. n. e.

2. Ploča od istarskog vapnenca sa natpisom (sl. 2; T. 1: 2). Visoka 75 cm, duga 90 cm, s gornje strane debela 24 cm, a s donje 18 cm. Natpis je uokviren plastično profiliranim porubom. Slova su čitljiva, ali mjestimično oštećena, visoka 7 cm, a razmak između recima 3 cm. Ploča je cijela, osim što je porub dijelomično oštećen. Nađena je 1965. na sjevernom zidu konsignatorija predeufrazijske bazilike (prva polovina 5. st.) na području prve bazilike građevnog ansambla Eufrazijane.

Sl. — Fig. 2.

P. Virtius P. Uibertus | *Mogetius, sex* | *vir sibi et Virtiae* | *P. Uibertae*
Athenidi vi | *vos fecit m(onumentum)*. In f(ronte) p(edes) | XX, in <agro> p(edes) XI. H(oc) m(onumentum) h(eredem) n(on) s(equetur).

⁵ God. 1955. Antun Mihatović kopajući jarke za vinograd južno od sela Gedići našao je nekoliko grobova. Jedan od tih, kojega sam vidio, bio je pre-svođen. U tom grobu nađena je kasnoantička pribadača. Kod jednog groba bio je kostur konja. Prije prvog svjetskog rata nađena su dva kasnoantička groba s prilozima kod ceste sa sjeverne strane sela Stranići. Na istom lokalitetu nađen je jedan zidan grob poslije drugog svjetskog rata. Od nalaza je sve uništeno osim jednog ulomka od brončanog privjeska. Prije i poslije drugog svjetskog rata nađeni su kopanjem jaraka za vinograde razni prehistorijski nalazi a antički predmeti južno od sela Antunci pod brežuljkom Radovac na lokalitetu zvanom Kanali. Na spomenutim se lokalitetima, prema pričanju mještana sela Antunci i Stranići, mogu se očekivati novi arheološki nalazi.

⁶ U Poreštini su crkve građene u kasno antičkim naseljima koji su nastajali na položaju antičkih stambeno gospodarskih zgrada: Sv. Pelagije u Črvaru

Ploča je nađena ugrađena u zidu okrenuta slovima prema gore u sekundarnoj upotrebi i to ne u zidu konsignatorija, nego preko njega u bazi jednog masivnog stupca (drugi od zapadnog ugla istog zida konsignatorija) gotičkog luka nadgrobnih arkada. Te su, prema Deperisovom mišljenju, podignute u 15. ili 16. st. na ostacima spomenutog zida konsignatorija.⁸

Natpis potječe od nadgrobnog spomenika koji je, sudeći prema sadržaju i dimenzijama tlocrta (20×11 pedes), bio slobodno građen na otvorenom prostoru, najvjerojatnije izvan gradskih zidina antičkog Poreča.

Slova su pisana epigrafskom kapitalom. Premda su oštećena, ipak se zapaža da su bila klasično stilizirana; rez je dubok 5 mm i pravilan, a proporcije odmjerene. Među riječima su tačke trouglog oblika. Sudeći prema stilu natpis se može datirati u prvu polovinu 2. st. n. e.

U Poreštini je familija *Virtia*, osim na opisanom natpisu, poznata i u Sutlovreću Pazenatičkom.⁹

S objavljenim natpisom *sex vir* se treći put javlja na antičkim natpisima u Poreštini.¹⁰

3. Ulomak natpisa (sl. 3; T. 1: 3). Izrađen je od tvrdog istarskog vapnenca. Odlomljen je sa svih strana. Visok 29 cm, širok 27 cm i debeo 12 cm. Slova su visoka 7,5 cm; a razmak među recima 5 cm.

Sl. - Fig. 3

II

... nto ...

(A. Sonje, Sakralna arhitektura Poreštine od njenog početka do kraja srednjeg vijeka. Poreč 1964, 107, radnja se nalazi u rukopisu), Sv. Marija kod benediktinskog samostana sv. Mihovila na Limu (isti, o. c. 113), Sv. Petar na Pudarici (isti, o. c. 109). Te cerkve su u ranom srednjem vijeku uzdržavali starosjedioci ili doseljeni Hrvati koji su, primivši kršćanstvo, osim upotrebljavanja starih (isti, o. c. Ranosrednjovjekovni popravak Marijine crkve kod benediktinskog samostana sv. Mihovila na Limu, 146) gradili i nove na položaju antičkih gospodarsko stambenih zgrada (isti, o. c., Marijina bazilika u vrsarskoj luci, 136). Vjerojatno je u ranom srednjem vijeku sagrađena neistražena crkva sv. Kvirina kod sela Kukci koja je podignuta na ostacima antičke arhitekture (isti, o. c. Sv. Kvirin, 195).

⁷ Istih paleografskih karakteristika je i natpis koji je nađen na rtu Zub ispod Vabriga sjeverno od Poreča (A. Degrassi, Parentium [1934] br. 219).

⁸ P. Deperis, Parenzo cristiana. Atti e mem. 14, 1898, 413. Osim dviju baza jednog luka, kojih spominje Deperis, istraživanjem je nađena još jedna baza stupa. Prema tome preko sjevernog zida konsignatorija predeufrazijske bazilike bila su zidana dva luka.

⁹ M. M. Roberti, Notiziario archeologico. Atti e mem. 2, 1950, 241.

A. Degrassi, Epigraphica II. Atti dell'Accademia nazionale dei Lincei, Memorie, classe di scienze morali, storiche e filologiche, ser. VIII, vol. XI, fasc. 5, 1965, 246; A. i J. Šašel, o. c. 435.

Opisani ulomak nađen je početkom 1966. u hrpi kamenja kod kuće Jurcan Milana na putu koji vodi od Trga Joakima Rahovca prema bolnici. Spomenuto kamenje potječe od ruševina srednjovjekovnih zidova prošlog rata bombardiranih kuća, koje su se nalazile s istočno strane odmarališta »Bagersko« u Poreču. Natpis se čuva u muzeju.

4. Dva stupića s ostacima natpisa:

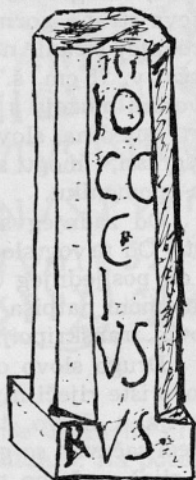
a) Osmorokutnog je presjeka sa kvadratičnom plintom na dnu i vrhu. Visok 72 cm. Presjek je debeo 10 cm. Na jednoj plohi sačuvali su se ostaci natpisa (sl. 4; T. 2: 4).

b) Sa gornje strane je odlomljen. Visok 40 cm, presjek je debeo 12 cm (sl. 5; T. 2: 5).

Sl. - Fig. 4

... ph ...
 ... /a ...
 ... a/ ...
 ... er ...
 ... ad ...
 ... g ...
 ... cl ...

Sl. - Fig. 5

... r/ ...
 ... io ...
 ... co ...
 ... ci ...
 ... i ...
 ... us ...
 ... rus ...

Oba su stupića od mekog istarskog vapnenca, istog su oblika, istih dimenzija i jednako obrađena. Slova su na isti način stilizirana. Pored toga ne potječu od jednog pluteja. Na okrnjenom stupiću sačuvalao se jednaki broj redaka slova kao na onom koji je cijeli sačuvan. Prema tome stupići potječu od dva pluteja s natpisima.

Opisani natpisi nađeni su 1965. sjeverozapadno od Tara na ruševinama srednjovjekovne građevine, koja je bila podignuta na ostacima antičke

Degrassi ispravno korigira moje s napomenom problematično čitanje Vidrijeva natpisa (A. Sonje, *Antički natpisi nađeni u Poreštini poslije drugog svjetskog rata*, *Živa antika* 12, 1962, 152, br. 4), budući se zaista radi o sačuvanom početku natpisa (A. Degrassi, o. c. 246, vidi bilješku 9).

¹⁰ A. Degrassi, *Parentium*, vol. 10, fasc. 2, 1934, 21 i 24; Št. Mlakar, *Istra u antici*. Pula (1962) 31.

arhitekture, gdje se nalazi vinogradi Matije Darisa, u predjelu koji se zove Sv. Križ ili Stari Tar. Na tom lokalitetu je 1927. nađena stela s natpisom.¹¹

5. Donji dio zavjetne are (T. 2: 6). Visok 30 cm, debeo 23 cm. U bazi je širok 30 cm. S gornje strane je odlomljen. Baza je stepenasto profilirana. Nađena je na padini sa sjeverne strane Motovuna oko 500 m južno od ceste, koja vodi iz Livade i to u zidiću kraj potoka nedaleko lokaliteta zvani Močitad. U porečki muzej ga je donio 1964. motovunski liječnik dr. Marijan Bolf. Ostaci natpisa su se sačuvali u gornjem dijelu prednje strane.

// VIT . . .] vit.

Ispred *vit* postoje neznatni ostaci od dva slova. No, pošto je na tom mjestu površina mnogo oštećena, slova su potpuno nečitljiva. Najvjerojatnije se radi o ostatku završetka zavjetnog natpisa [*votum sol/vit*].

6. Objavljivanjem opisanih nalaza osvrćem se na dva publicirana antička natpisa iz Poreča. Danas su pristupačniji uvidu pa ih je lakše podkrijepiti potrebnom dokumentacijom.

a) Nadgrobna ara Kancija Septimina (sl. 6; T. 2: 7).¹² Sačuvala se njena lijeva strana gornjeg dijela. Vrlo je oštećena. Osim većeg dijela natpisa na prednjoj strani, na lijevoj bočnoj strani sačuvaio se dio plastično izrađenog vrča; v. 75 cm, š. 35 cm i deb. 47 cm.¹³ Danas se nalazi izložena u ulaznoj dvorani muzeja s lijeve strane ulaznih vrata u dvoranu povremenih izložbi.

Pojedina slova natpisa u Brusinovoju transkripciji, po kojoj ga čita Degrassi,¹⁴ mogu se korigirati, ako ih usporedimo s onim koji su se sačuvali na spomeniku.

Od zadnjeg slova prvog reda sačuvaio se samo dio prednje uspravne crte. Od prvog slova drugog reda sačuvaio se samo dio zadnje uspravne crte, a od posljednjeg slova istog reda samo savijena crta gornjeg dijela slova. Dopunom natpisa prema smislu sadržaja ostaci tih slova odgovaraju Brusinovoju transkripciji.¹⁵

Drugo slovo ostatka zadnje riječi u trećem redu nije *E* nego *I*, a treće slovo iste riječi nije *C* nego *G*. Jasno se zapaža da se donji njegov završetak povija u lijevo, tj. prema unutrašnjosti slova. Od posljednjeg slova iste riječi sačuvaio se gornji uglati završetak slova *N*. Prema sačuvanim ostacima tu riječ možemo pročitati *dign(itati)* kako je to Degrassi želio, ali u transkripciju nije uveo.¹⁶

¹¹ A. Degrassi, o. c. 227. Barba Matija, vlasnik vinograda u Starom Taru, u mladosti se bio zakleo da neće umrijeti prije nego prekrči sve ruševine na području svog posjeda. Sadeći vinograde prekopao je mnogo antičkih zidova i grobova. Pred nekoliko godina odustao je od kopanja, izdale ga snage pod samim podnožjem velike gomile ruševina. Sudeći prema nalazima natpisa, zidova (još danas se vide ostaci cisterne) i grobova, kod Sv. Križa je bila gospodarsko stambena zgrada (*villa rustica*). Opisani stupići potječu najvjerojatnije od prozora (bifora) srednjovjekovne kule (*Turris*) koja se spominje u pisanim izvorima. Ta kula je bila podignuta na položaju i sa materijalom antičke vile.

¹² G. Brusin, *Notiziario archeologico* (1935—1936). *Atti e mem.* 47, 1935, 288; A. Degrassi, o. c. 244, vidi bilješku 9.

¹³ Ara je 10 cm deblja nego što navodi Brusin, koji ju je vidio uzidanu u južnom zidu gradskih bedema (G. Brusin, o. c. 288).

¹⁴ A. Degrassi, o. c. 244, vidi bilješku 9.

¹⁵ G. Brusin, o. c. 288.

¹⁶ A. Degrassi, o. c. 244, vidi bilješku 9.

Sl. - Fig. 6.

*L. Canti L. f. Se[ptimiani?] | hic
sunt s[ita ossa] | [H]uius
dign[itati] | [fu]nus publ[icum]
decr | [e]tum est. L. C[antius]
[L.] 1. Septimi[ ] —*

Na kraju četvrtog reda iza slova *B* sačuvao se ostatak uspravne crte slova *L* kako odgovara smislu sadržaja po Degrassijevom čitanju. Na početku petog reda sačuvao se ostatak uspravne crte. Predzadnje slovo istog reda nije *E* nego *T*. Gornja mu je crta izlizana, ali se ipak zapaža. Prema tome uvjerljivo je Degrassijevo čitanje kraja tog reda *est L*. Od prvog slova posljednjeg reda sačuvao se ostatak uspravne crte, a od predzadnjeg samo ostatak gornjih dijelova slova *M*. Taj red se uvjerljivo može pročitati *Septimi*.

A. Degrassi je sklon mišljenju da je Celiya Marcija iz Visa žena Septiminijana, koje se nadgrobni spomenik čuva u Poreču,¹⁷ bila upravo žena pokojnika s gore opisane are, tj. da se on zvao *L. Cantius Septimianus*. On dalje navodi da je taj bio sin istaknutog porečkog dostojanstvenika Kancija Septimina, rimskog viteza, patrona kolonije, počašćenog sa svim gradskim službama, prefekta i patrona kolegija kovača, kojemu su Porečani na forumu grada bili podigli spomenik.¹⁸ On uvjerljivo tvrdi da Višanka nije bila žena

¹⁷ A. Degrassi, Parentium, br. 17.

¹⁸ Isti, o. c. 16.

tog uglednog Septimina.¹⁹ No ostati će problematično da li je Septimijan Višankin muž bio pokojnik s nadgrobne are opisane u ovoj radnji. Njegovom imenu *Septimi* (...) fali završetak *nus* ili *anus*. Zbog toga se ne može sigurno tvrditi da li se je on zvao *Septiminus* ili *Septiminianus*.

Sudeći prema spomenutom u natpisu dostojanstvu (*huius dignitate*) se može i pretpostaviti da je opisana ara bila nadgrobni spomenik Kancija Septimina, kojem je bio podignut spomenik na forumu.

Ara je po obliku istog tipa i stila kao postamenti kipova Precelija — patrona kolonije Poreča, Akvileje i Ljubljane²⁰ — i Kancija Septimina. Na njenoj lijevoj strani je slično stiliziran vrč kao na bazi Precelijeveg spomenika, koji se datira krajem 2. ili početkom 3. st. U isto se vrijeme može datirati u ovoj radnji opisana ara. Nadgrobni spomenik Višanke mnogo je bolje rađen i zrelijeg je stila od grupe baza spomenika sa foruma (Precelija i Kancija Septimina), pa bi ga mogli datirati nešto prije od tih u sredinu 2. st. Nije isključena mogućnost da je Višankin muž Septimijan bio predhodnik u rodu uglednog Porečanina Kancija Septimina, od čijeg se je spomenika sačuvala poznata baza spomenika i kojem se može pripisati ostatak u ovoj radnji opisane nadgrobne are.

6. Dio nadgrobne stele (sl. 7; T. 2: 8). Sačuvan gornji dio lijeve strane, sastavljen od četiri fragmenta, uzidan je u sjevernom zidu podnožja Neptunovog hrama.²¹

Sl. - Fig. 7.

[D(is) m(anibus) | [—] in <f> e-
licissimae | [— q]uae vixit
ann(is) XIII | [— P]risci-
nus [...] | [—

¹⁹ Isti, o. c. 16.

²⁰ Isti, o. c. 8.

²¹ Ostaci Neptunovog hrama sa sjeverozapadne strane Marafora u današnjem Neptunovom vrtu prije drugog svjetskog rata nisu bili dovoljno valorizirani. Međutim istraživanjem u vezi čišćenja prošlog rata bombardiranih kuća danas je mnogo jasnija situacija ostataka antičkih hramova i foruma na području Marafora (Dokumentacija nalaza čuva se kod autora ovog članka, koji ju namjerava publicirati). Prema sačuvanim ostacima sigurno se može tvrditi da su se sa sjeverne strane Velikog hrama sačuvali ostaci podnožja malog, tj. Neptunovog hrama za koji je vezan posvetni natpis are Tita Abudija Vera (A. Degrassi, Parentium, br. 3), tj. da je bio posvećen Neptunu i Augustovim bogovima. Dokumentacija nalaza nalazi se kod autora ovog članka, a pregled postojeće situacije može se vidjeti na crtežu koji je publiciran u *Živoj Antici* (A. Sonje, Comitium coloniae Juliae Parenti. *Živa antika* 15, 1966, 402, sl. 6).

Problematična je donja vodoravna crta trećeg slova lijeve strane drugog reda. Takvu crtu slovo *F* nema, pa ono na natpisu stele izgleda kao *E*. Vjerojatno je ta crta izklesana kao posljedica pogreške nevještog klesara.

Degrassi se ne slaže sa Mommsenovim čitanjem četvrtog reda kao *[P]riscinus*.²² No taj se red po sačuvanim ostacima ne može drukčije čitati. Najviše su oštećena dva posljednja slova, ali se ipak jasno razabiru gornji dijelovi od *U* i *S*.

RIASSUNTO

Nuove iscrizioni Romane trovate nel Parentino

Iscrizioni romane trovate tra 1964 e 1966 nel Parentino.

1. Parte superiore di stele sepolcrale della *Gemella*. Scoperta nel 1964 vicino a S. Quirino di Villanova (fig. 1; Tav. 1: 1).

2. Iscrizione sepolcrale *P. Virtii Mogetii*. Scoperta nel 1965 sopra il muro settentrionale del »*consignatorium*« della basilica preeufrasiiana dove sono costruzioni primitive del complesso della Eufrasiana (fig. 2; Tav. 1: 2).

3. Frammento con resto di iscrizione. Trovato nel 1966 in Parenzo, nella parte orientale della ex casa Bascich — odierno albergo »Bagersko« (fig. 3; Tav. 1: 3).

4. Due colonnette (colonnine) con resti di iscrizioni. Trovate nel 1965 nella parte ad ovest di Torre nei campi di Matteo Daris vicino alla località chiamata S. Croce, dove si trovano i ruderi di una torre medioevale (fig. 4-5; Tav. 2: 4, 5).

5. Frammento dell'ara con la parte terminale dell'iscrizione. Trovata in Montona (Tav. 2: 6).

6. e 7. Correzioni delle iscrizioni già pubblicate, cioè, AMSIA 47, 1935, 288 e In. It. X 2 n. 49 (fig. 6 e 7; Tav. 2: 7, 8).

²² A. Degrassi, o. c. 245, u bilješci 9.